

českou evangelickou veřejnost, vyhledávající opět osobní styk s jejími vůdčími bohosloveckými představiteli. Vysílají studenty na zahraniční školy. Přijímají určité podněty od luterské reformace v některých dogmatech a rádech. Augustovou činností pronikají na duchovní jeviště a bojiště české reformace. Bratřští stavové přejímají zastoupení Jednoty navenek a hledají spojení se stavy podobojí k hájení jejích zájmů. Bratřští Starší se vyrovnávají s jinými náboženskými skupinami na Moravě. Z vlastního dorostu vyvstane Bratřím konkurent, jenž snahu Augustovu o spojení s novoutrakvisty bude chtít obrátit tak, aby vedení měla církev podobojí. V tom ruchu a v té soutěži pokračují Bratři v práci na své bohoslužebné literatuře. Doplnují se bratřské řády v mnohém směru. Do rozvoje Jednoty začne však zasahovat král, jenž dá brzy najevo, že nechce v Čechách zůstat divákem ani ve věcech politických, ani ve věcech církevních. Úzká souvislost obojích byla mu zřejmá.

Král Ferdinand I. [1526—1564] získal český trůn volbou stavů, na Moravě byl přijat za pána jako švagr krále Ludvíka, zahynulého u Moháče v bitvě s Turky, a manžel jeho sestry Anny [† 1547], ušlechtilé ženy vždy hotové ku přímělu, aby manžel nakloňovala k milosrdenství. Ferdinandem, jenž vládl v rakouských zemích alpských [trvale sídlil ve Vídni] a zároveň s volbou v Čechách byl po Ludvíkovi zvolen i v Uhrách, byly uvedeny v personální unii kraje a země, které pak měly téměř po čtyři sta let tvořit habsburskou monarchii. Po dlouhou dobu byly to země navzájem zcela nezávislé. Ani země české koruny neměly společný sněm a žily samostatným politickým životem. Morava střežila svou samostatnost vůči Čechám. V Uhrách byl Ferdinand neustále zaměstnán soutěží Jana Zápolského, jež značná část šlechty zvolila za krále, a Turky. Turci se brzy zmocnili střední části Uher, takže Ferdinandovi zbýval jen neširoký pás při západní hranici země a Slovensko, kdežto východní okraj vlastních Uher a Sedmihradsko bylo v moci Zápolského a pak jeho syna pod ochranou sultánovou. Stálé vojenské úkoly v Uhrách, k jejichž zdolávání Ferdinand potřeboval vydatné pomoci zejména z Čech, brzdily jeho snahy po upevnění královské moci v zemích

českých stejně jako v Uhrách. Jeho úmysl byl vytvořit absolutní monarchii po španělském vzoru. V cestě mu stála vedle měst zejména sebevědomá šlechta, hájící stavovských práv a bohatnoucí hospodářským podnikáním, v němž se srážel na druhé straně zájem šlechty se zájmem měst. Ferdinand dovedl postupovat za svým cílem pomalu se zdrženlivým odhadováním sil vlastních i svých oponentů. Dovedl se spokojit tím, že sám dosahoval cíle jen zčásti, ponechávaje další úsilí a úspěchy svým potomkům.

Pro české země, pro jejich zvláštní minulost a náboženskou tradici husitskou neměl pochopení. Překážely mu. Vystihl, že náboženská pokrokovost posiluje v českém národě vědomí vlastní osobitosti a v důsledcích i odolnost vůči jeho sklonu k absolutismu. Přijetí české koruny bylo i pro něho spojeno s přísahou, že bude zachovávat kompakτάta. Kompakτάta ostatně vyhovovala jeho mírně reformnímu církevnímu programu. Čítal reformní spisy Erasmy. Pokračoval však ve snaze vyložit kompakτάta ve smyslu Římu co nejbližším, pomocí staroutrakvistů zadržet určitější reformační rozvoj husitské církve, dovoláváním se kompakτάta zdůraznit ilegalitu všech, jímž kompakτάta již dávno nestačila. Živé vztahy českých novoutrakvistů a Bratří k evangelíkům v říši byly mu tím spíše proti mysli, že plně souhlasil s proti-protestantskou politikou svého bratra Karla a nepřál si spojení těch, v nichž viděl své odpůrce jak v Čechách, tak v Německu. Církve z reformace vzešlé mu stály v cestě tím více, čím samostatněji se utvářely. Hledal opatrně cesty a prostředky, jak by je zneškodnil, ne-li zničil, nelekaje se tvrdého násilí. Novokřtění odnikud nechránění pocítili jeho krutost již r. 1528. Další kroky měly následovat. Na řadu přijdou brzy i Bratři, pokud moc králova stačí je dosáhnout, i když dlouho netuší plný dosah hrozícího nebezpečí a nikdy vlastně nechápou soustavnou záměrnost jednání listivého krále.

K VYZNÁNÍ víry před zahraniční veřejností a tak k nové přihlášce mezi reformační církve dala Bratřím r. 1532 podnět žádost braniborského markraběte Jiřího, horlivého luterána,